

OPINIE

asupra la proiectul de lege cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului
(inițiativă legislativă a unui grup de deputați în Parlament,
înregistrat cu nr. 389 din 26.10. 2022)

Considerații generale

Autorul Proiectului

Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă de către deputații în Parlamentul Republicii Moldova: Dan Perciun și Marina Morozova.

Categoria de lege

Proiectul este promovat în calitate de lege organică, în conformitate cu prevederile art. 73 din Constituție și art. 47 al Regulamentului Parlamentului.

Scopul, obiectul și structura Proiectului

Scopul proiectului de lege este de a reglementa crearea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copilului cu vîrstă pînă la 3 ani, prin determinarea cerințelor, sarcinilor și responsabilităților prestatorilor de servicii alternative de îngrijire a copilului, modului de organizare și desfășurare a acestora, tipurile serviciilor alternative de îngrijire a copilului, precum și supravegherea și protecția beneficiarilor acestor servicii.

Analizînd normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune aprobarea cadrului normativ de reglementare a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, prin instituirea a trei tipuri de servicii de îngrijire a copilului pentru salariații care au copii mai mici de trei ani, după cum urmează:

- servicii de îngrijire a copilului, organizate de angajator la locul de muncă;
- servicii de îngrijire individualizată a copilului;
- servicii de îngrijire a copilului de tip familial.

Proiectul de lege este structurat în 7 capitole fiind constituit din 31 de articole.

Context:

În societatea actuală, plină de responsabilități și angajamente, echilibrul dintre muncă și viața familială a devenit o problemă predominantă. Dificultățile în menținerea unui echilibru dintre viața profesională și cea de familie sunt determinate de facilitățile reduse de îngrijire și educare a copiilor, nefiind dezvoltat suficient sistemul de supraveghere și educație a copiilor; de rigiditatea programelor de muncă care nu permit reconcilierea vieții profesionale cu cea personală. Pe de o parte se manifestă dorința și intenția mamelor de a se încadra în cîmpul muncii dictată de necesitatea de a acumula resurse financiare, pe de altă parte se înregistrează probleme ce țin de prestarea continuă a muncii.

Pandemia de Covid-19 a introdus regulile sale în viața de zi cu zi, generînd închiderea în această perioadă a grădinițelor și a școlilor, sistînd temporar munca angajaților, introducînd munca la distanță, făcînd imposibilă desfășurarea activităților profesionale. Astfel, unii părinți au fost nevoiți să identifice metode de alternativă la capitolul îngrijirea copiilor. În contextul realităților trăite de societate, considerăm oportună și necesară elaborarea și examinarea proiectului de lege cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului. Totodată, venim cu unele sugestii în vederea îmbunătățirii proiectului de lege nominalizat.

Aspecte de ordin general

- A. În proiectul de lege urmează a fi specificat că serviciile alternative de îngrijire a copiilor sunt serviciile prestate de persoane fizice sau juridice certificate/autorizate, deținătoare de acte ce atestă dreptul la desfășurarea acestor servicii. Totodată, relevăm că prestarea serviciilor alternative de îngrijire de către o persoană fizică și de către o persoană juridică poartă caractere diferite din punct de vedere juridic, chiar dacă scopul acestora este unic. În acest sens, în proiect urmează a fi specificate criteriile și modalitatea de selectare a persoanelor ce vor presta servicii alternative de îngrijire.
- B. La serviciile alternative de îngrijire a copiilor pot apela atît persoanele fizice (părinții/reprezentanții legali), precum și persoanele juridice (în cazul angajatorilor care organizează astfel de servicii pentru angajații săi). În această ordine de idei sugerăm expunerea textului alin.(2) al art.1 după cum urmează:
- ”Servicii alternative de îngrijire a copiilor reprezintă serviciile de îngrijire a copilului cu vîrsta de pînă la 3 ani prestate de către persoanele fizice calificate/certificate și persoanele juridice ce dețin dreptul de a desfășura activități de îngrijire și educare a copiilor.”*
- C. O situație nedefinitivă în proiect este cazul cînd contractorul serviciilor alternative este angajatorul și se creează un raport trilateral ”contractor - prestator de servicii - părintele”. Respectiv, considerăm judicios ca în textul proiectului să fie delimitat clar rolul, drepturile, obligațiile și răspunderea fiecărui participant al acestui raport.
- D. În proiect nu sunt indicați expres subiecții ce cad sub incidența legii cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului. Astfel, considerăm necesar a prevedea într-un articol separat că subiecți ai legii menționate sunt: *copii pînă la 3 ani, părinții și reprezentanții legali ai acestora, îngrijitorii/îngrijitoarele calificate/certificate în domeniul îngrijirii copiilor, persoanele fizice și juridice ce prestează servicii alternative de îngrijire a copiilor și persoanele fizice/juridice ce contractează servicii alternative de îngrijire a copiilor. În același context se va menționa clar cine și ce servicii nu cad sub incidența legii.*
- E. Din textul proiectului de lege reiese că beneficiari ai serviciilor alternative de îngrijire a copilului sunt copii cu vîrsta de pînă la 3 ani și părinții/reprezentanții legali ai acestor copii (art. 24), or anume din cauza imposibilității părinților de a îmbina activitatea de a îngriji copiii și de a fi angajat în cîmpul muncii se recurge la contractarea serviciilor alternative de îngrijire. Astfel, la noțiunea de ”beneficiar de serviciu” considerăm oportun de a include și părinții/reprezentanții legali ai copiilor pînă la vîrsta de 3 ani.

Subsidiar, sugerăm autorilor excluderea textului ”precum și supravegherea și protecția beneficiarilor acestor servicii” din alin.(1) al art.1 din proiectul de lege sau introducerea unui articol separat ce va reglementa segmentul supravegherii și protecției beneficiarilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor.

- F. În textul proiectului de lege sunt utilizați termeni care nu corespund rigorilor stabilite de prevederile art.54 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și care în consecință pot genera riscuri de interpretare neuniformă și riscuri de corupție. Astfel, propunem excluderea sau după caz înlocuirea următorilor termeni: „În nici un caz”(art.7 alin.(5); „etc.” (art.11 alin.(2) lit.i), art.25 lit.b), art.27 alin.(4)); „chiar și o singură dată” (art.16 alin.(2) lit.i)); „cel puțin” (art.17 alin.(1)); „sau alte încălcări” (art.19 lit.l)); „potrivit actelor normative” (art.22); „alte mecanisme dedicate” (art. 27 alin.(1)).
- G. Termenul ”instituție de învățământ ante preșcolar” întâlnit în textul proiectului de lege urmează a fi adus în concordanță cu prevederile Codului educației care operează cu termenul ”instituție de educație ante preșcolară”.
- H. Atragem atenția că, în Parlament se află în procedură legislativă proiectul de lege nr.390 din 26.10.2022 pentru modificarea Legii nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător și care are ca scop ajustarea și punerea în aplicare a cadrului legal privind patenta de întreprinzător la cerințele prevăzute de proiectul de Legea cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului. În acest sens, aceste proiecte urmează a fi promovate concomitent.

Considerații particulare:

1. La definiția ”prestator de serviciu” se va indica expres prestarea *serviciilor alternative de îngrijire a copiilor*.
2. În alineatul (1) al art.3 cuvintele ”armonioase” și ”creștere” se vor exclude.
3. În alineatul (5) al articolului 7 este prevăzut că „În nici un caz nu se pot aduce copii în timpul zilelor libere a salariatului”. Precizăm că aspectul ce ține de zilele libere ale salariatului urmează a fi detaliate în proiectul de lege, întrucât, în conformitate cu capitolul III „Concediile anuale” și capitolul IV „Concediile sociale” din Codul Muncii sunt enumerate mai multe categorii de concedii la care salariatul are dreptul, inclusiv concediul medical, fiind în imposibilitate de a-și îngriji copiii în acea perioadă.
4. Prevederile articolului 8 cu privire la ”Organizarea serviciilor individualizate de îngrijire a copiilor” pot fi identificate drept activitate de îngrijire necalificată a copiilor și respectiv prin prisma art.14 alin.(5) acestea nu intră în sfera de reglementare a proiectului de lege examinat. În acest sens, se propune excluderea art.8 din proiect.
5. În articolul 10:
  - urmează a fi divizate situațiile ce prevăd notificarea privind inițierea în raport cu notificarea privind încetarea serviciilor alternative.
  - referitor la referatul de autoevaluare atenționăm că lipsește definiția acestuia în noțiunile generale ale proiectului. Totodată, pentru comprehensiune corectă sugerăm autorilor pentru alin.(4) următorul conținut ”*Modelul și forma referatului de autoevaluare este aprobat de către Guvern.*”
  - la alin (6) lit. c) după cuvântul ”serviciilor” urmează a fi completat cu textul ”alternative de îngrijire a copilului”, iar textul ”conform art.5 alin.(1) lit. a) și c) prezenta lege” se va exclude;
  - la alin.(10) se va concretiza care este actul eliberat de autoritatea competentă ce permite inițierea serviciilor alternative de îngrijire a copilului. Utilizarea termenului de ”notificare,, nu este rațională.

7. Articolul 11, alin.(2):

- în cazul în care se va decide că contractul individual de muncă va fi actul care se va semna între părți pentru prestarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, atragem atenția asupra necesității racordării prevederilor la Titlul III din Codul muncii, cu includerea elementelor cheie obligatorii ce trebuie să conțină contractul individual de muncă.

- referitor la lit. j) cu privire la actele anexate la contract, menționăm necesitatea indicării exhaustive a listei actelor ce trebuie obligatoriu anexate la contract pentru a nu genera confuzii și tratamente diferențiate.

8. La alineatul (2) din articolul 14 cuvântul „legislative” se va substitui cu cuvântul „normative”.

9. Articolul 15:

- la alin.(1) lit. a) referitor la vârsta minimă de 16 ani necesară pentru exercitarea activității de îngrijitor de copii calificat, atragem atenția că în pofida faptului că Codul muncii prevede că ”Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani”, totuși atenționăm asupra caracterului incert al normei în contextul în care persoana respectivă urmează să obțină calificarea în domeniul îngrijirii copiilor cu vârsta pînă la 3 ani conform prevederilor lit. b) alin.(2) a aceluiași articol.

- lit. c) alin.(2) se va examina prin prisma art.16 lit. d) și h). În acest sens atenționăm că adeverința medicală trebuie să conțină informații privind bolile transmisibile sau mintale, precum și existența/lipsa dependenței de substanțele psihotrope și alte substanțe nocive.

10. La art. 16 alin.(2) lit. a) și lit. b) urmează a fi revizuită formularea ”privind viața sexuală”, bănuim că este vorba de infracțiunile cu caracter sexual. Aceeași mențiune este valabilă și la art.15 alin.(2) lit. f) și art.19 lit. l). Totodată, cu referire la prevederile din alin.(2) lit. i) textul „chiar și o singură dată” urmează a fi exclus, iar faptul aplicării violenței fizice sau psihice de către cadrul didactic poate fi invocat doar în cazul în care acesta este constatat printr-un act constatator rămas definitiv.

11. Atragem atenția că dispoziția art. 19 lit. l) din proiect este redată într-o manieră neclară și necesită a fi revizuită, pentru a stabili expres că notificarea respectivă are ca efect suspendarea sau încetarea prestării serviciului în condițiile stabilite de art. 21 din proiect.

Totodată, termenul „crimă” urmează a fi substituit cu termenul „infracțiune”, în vederea respectării prevederilor art. 54 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, și a limbajului juridic din Codul Penal al Republicii Moldova.

12. La art.20 alin.(3) lit. a) se va desfășura și se va menționa clar despre ce încheiere judecătorească este vorba. La alin.(4) atenționăm că nerespectarea oricărei obligațiuni presupune atragerea la răspundere. Proiectul de lege nu conține prevederi privind răspunderea părților ce încheie contract privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor pentru încălcarea normei ce ține de păstrarea confidențialității.

13. La art.23 reiterăm că beneficiari ai serviciilor alternative de îngrijire a copilului sunt părinții/reprezentanții legali și copiii cu vârsta de pînă la 3 ani, respectiv în acest articol se vor include drepturile ambilor subiecți.

14. La art.24 lit. c) după cuvântul ”stabilească” propunem completarea cu textul ”de comun cu prestatorul de servicii sau îngrijitorul”. La lit. h) urmează a fi menționate expres metodele de monitorizare, precum instalarea sistemelor de supraveghere video/audio.

Concluzii

Proiectul de lege cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copilului este în concordanță cu principalele instrumente juridice internaționale în materie de protecție a drepturilor copilului și poate aduce multiple beneficii atât de ordin personal, cât și societal. Aceste servicii pot contribui la dezvoltarea și bunăstarea copiilor mici, să permită participarea părinților la muncă remunerată și să contribuie totodată la îmbunătățirea climatului socio-economic al statului.

Totodată, considerăm că proiectul necesită a fi perfecționat în vederea prevenirii interpretărilor eronate a prevederilor acestuia și excluderii unor termeni care pot genera potențiale riscuri de corupție. În acest sens, recomandăm revizuirea proiectului prin prisma propunerilor și obiecțiilor enunțate în prezenta opinie.